

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології
Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**Евристичне конструювання філософських понять та
концептів**

Рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий) PhD

Освітньо-наукова програма: «Філософія»

Спеціальність: 033 «Філософія»

Галузь знань: 03 «Гуманітарні науки»

Форма навчання – денна, заочна

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література
10. Програмові вимоги

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Евристичне конструювання філософських понять і концептів
Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Викладач (-і)	Гнатюк Ярослав Степанович
Контактний телефон викладача	0955702451
E-mail викладача	jaroslav.gnatiuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	лекції, семінарські заняття
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/
Консультації	за попередньою домовленістю
2. Анотація до курсу	
<p>Навчальна дисципліна «Евристичне конструювання філософських понять і концептів» є складовою програми підготовки аспірантів спеціальності 033 Філософія.</p> <p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є принципи і методи поняттєвого і концептуального конструювання.</p> <p>Програма навчальної дисципліни складається з таких <u>змістових модулів</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні і методологічні засади евристичного конструювання. 2. Евристичні моделі евристичного конструювання. 3. Евристичні моделі філософської концептуалізації. <p>Навчальна дисципліна «Евристичне конструювання філософських понять і концептів» вивчається разом із іншими філософськими дисциплінами. Вона є теоретичною основою для забезпечення набуття слухачами навчального курсу інтегрованих, поглиблених та системно упорядкованих знань щодо особливостей творчого мислення та діяльності.</p> <p>Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню культури евристичного конструювання. Окреслене коло проблем є важливим для засвоєння та набуття практичних навичок студентами, що навчаються за спеціальністю «Філософія».</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни «Евристичне конструювання філософських понять і концептів» є ознайомити із евристикою як інтегративною і методологічною дисципліною, що займається конструюванням філософських понять і концептів.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни «Евристичне конструювання філософських понять і концептів» є формування у студентів філософського світогляду та мислення, оволодіння студентами сучасними знаннями з метою формування і розвитку їх професійної компетенції у сфері філософії, отримання необхідного обсягу теоретичних знань, набуття практичних навичок, ознайомлення студентів із засобами і техніками евристичного конструювання.</p>	
4. Компетентності	
<p><i>Інтегральна компетентність</i></p> <p>ІК01 Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері філософії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p> <p><i>Загальні компетентності</i></p> <p>ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.</p> <p>ЗК5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.</p>	

Фахові компетентності

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, глибоке розуміння іншомовних наукових текстів за напрямом досліджень.

СК3. Здатність застосовувати методи філософського і міждисциплінарного дослідження, виявляти їх евристичні можливості та межі, використовувати релевантний дослідницький інструментарій.

СК4. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері філософії, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень.

5. Результати навчання

Вивчення «Евристичне конструювання філософських понять і концептів» забезпечує такі **програмні результати навчання:**

ПР1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з філософії і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні світових досягнень з філософії, отримання нових знань та здійснення інновацій.

ПР3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

ПР4. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, прикладних досліджень, наявні літературні дані; аналізувати досліджувану проблему з урахуванням широкого інтелектуального та соціокультурного контекстів.

ПР5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

ПР6. Глибоко розуміти загальні принципи та методи філософських наук, а також методологію наукових досліджень, застосувати їх у власних дослідженнях у сфері філософії та у викладацькій практиці.

ПР7. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу даних великого обсягу та складної структури, спеціалізовані бази даних та інформаційні системи.

ПР8. Розробляти та реалізовувати наукові та інноваційні проекти, які дають можливість створити нове цілісне знання та професійну практику і розв'язувати значущі наукові проблеми філософії

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
1	усі	1	Н

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Лігература	Завдання, год	Вага оцінок за сем. занят.	Термін виконання
Тема 1. Поняття і предмет евристичного конструювання філософських понять і концептів. Тема 2. Евристичний аналіз творчого мислення. Тема 3. Евристичні моделі філософського конструювання Тема 4. Евристична модель креативного мислення Тема 5. Евристична модель латерального мислення Тема 6. Евристична модель нестандартного мислення Тема 7. Евристична модель паралельного мислення Тема 8. Евристична модель спектрального мислення. Тема 9. Філософська евристика у побудові теорії	Лекція, групова робота, семінарське заняття, самостійна робота	1-8	Групове обговорення, індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертації, тестування, опрацювання рекомендованої лігератури. 6 год. (4 год. лекцій, 2 год. сем.)	5	Відповідно до електронного розкладу занять

7. Система оцінювання курсу

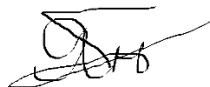
Загальна система оцінювання курсу	Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень аспірантів, що регламентовані в університеті. Допуск до іспиту становить максимум 50 балів, бал за складання іспиту (підсумковий контроль) становить максимум 50 балів.
Вимоги до контрольної роботи	По підсумку поточного навчання передбачена контрольна робота (максимум 15 балів)
Семінарські заняття	Оцінюється робота на 5 семінарських заняттях упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість балів – 25.

Лекційні заняття	За кожні два відвідані лекційні заняття студент отримує один бал. У підсумку максимальна кількість балів за відвідані лекційні заняття може становити 5 балів.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення аспірантів (бали), набрані на поточному оцінюванні (25 балів), контрольній роботі по підсумку поточного навчання (15 балів), при виконанні індивідуальних завдань (індивідуальне науково-дослідне завдання за темою дисертаційного дослідження – 5 балів) для самостійної роботи, а також бали, отримані за відвідування лекцій (5 балів).</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється аспіранту за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, відвідування лекцій, підсумкову контрольну роботу, самостійну роботу (модуль 1) та бали, отримані під час іспиту (модуль 2). Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів). При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність аспіранта на заняттях (у тому числі на лекційних), активність аспіранта під час семінарських занять; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування та виконання письмових завдань; списування та плагіат.</p> <p>Аспірант, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку аспірант користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2. Третя спроба за відомістю №3 передбачає обов'язкове комп'ютерне екзаменаційне тестування.</p>
8. Політика курсу	
Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. • Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. • Положення про запобігання академічному плагіату та інших видів академічної нечесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника . • Положення про запобігання академічному плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. • Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. • Лист МОН України «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності». <p>Ознайомитися з даними положеннями та документами</p>

	можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/
Пропуски занять (відпрацювання)	Можливість і порядок відпрацювання пропущених здобувачем освіти занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів освіти ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4). Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання здобувачем освіти пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання – «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів ДВНЗ «Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №799 від 26.11.2019) (див. ст. 4-5). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідна поведінка під час заняття регламентується рядом положень про академічну доброчесність (див. вище) та може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти». Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора №819 від 29.11.2019). Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
9. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Гнатюк Я. С. Еристика та евристика / Я. С. Гнатюк. – Івано-Франківськ: Симфонія, 2013. 2. Боно Э. Латеральное мышление / Э. Боно. – СПб.: Питер Паблишинг, 1997. 3. Боно Э. Нестандартное мышление: самоучитель / Э. Боно. – Мн.: Попурри, 2000. Делез Ж. Что такое философия? / Ж. Делез, Ф. Гваттари. – М.: Академический проект, 2009. 4. Карамішева Н. В. Логіка. Пізнання. Евристика / Н. В. Карамішева. – Львів: Астролябія, 2002. 5. Надлер Дж. Мышление прорыва / Дж. Надлер, Ш. Хибино. – Мн.: Попурри, 1998. 6. Надлер Дж. Мышление полного спектра / Дж. Надлер, Ш. Хибино, Дж. Фаррелл. – Мн.: Попурри, 2001. 7. Роу А. Дж. Креативное мышление / А. Дж. Роу. – М.: НТ Пресс, 2007. 8. Торп С. Учебник креативного мышления / С. Торп. – Мн.: Попурри, 2010. 	
10. Програмові вимоги	
Для іспиту аспірант повинен знати зміст програмових розділів і тем навчального курсу, відповідно до яких пропонується основний перелік питань:	
1. Визначення евристики.	

2. Уявлення про евристику
3. Можливості евристики
4. Концептуальні характеристики творчості та творчого мислення.
5. Методи дослідження процесів творчого мислення.
6. Технологія формування творчого мислення.
7. Евристична модель, спрямована на пошук.
8. Евристична модель, націлена на розв'язання задач.
9. Специфіка розв'язання навчальних задач.
10. Евристична модель, скерована на розв'язання проблем.
11. Креатив, креативність і креативне мислення.
12. Форми для креативного мислення.
13. Латеральне і вертикальне мислення.
14. Прийоми та методи латерального мислення.
15. Нестандартне мислення як процес.
16. Інструменти і методи нестандартного мислення.
17. «Шість капелюхів» як метод паралельного мислення.
18. Паралельне мислення у порівнянні зі змагальним мисленням.
19. «Водяна логіка» і паралельне мислення.
20. Аналітичне і спектральне мислення.
21. Принципи та процес спектрального мислення.
22. Визначення філософської евристики.
23. Евристична модель філософської рефлексії.
24. Специфіка отримання нового знання у філософії.
25. Евристична модель побудови логічних систем.
26. Проблема логічного моделювання евристичних аспектів мислення.
27. Створення філософсько-методологічних програм конкретно-наукових досліджень.

Викладач

Я.С. Гнатюк